

Peder Hofmansen i RÆSON:

Kan romancen mellem USA og Kina holde?

23. marts 2005 | USA's opmærksomhed forskyder sig i stigende grad fra et aldrende, svageligt Europa til det dynamiske Kina. Men skal Kina og USA være venner eller fjender? Internt i USA stikker uenigheden dybt – mellem dem, der tror på et venligt forhold til Beijing og dem, der tværtimod insisterer på at Kina blot skjuler sine reelle supermagtsambitioner. Ifølge den mest pessimistiske udlægning må USA derfor allerede nu forberede sig på en egentlig konfrontation allerede omkring år 2015.

Af Peder Hofmansen

LIGESOM der herhjemme er kommet mere og mere fokus på betydningen af den enorme økonomisk vækst – og det fortsatte store potentiale – i landene i Asien, og ikke mindst Kina, kan man også i USA se en stigende orientering mod især Kina - blandt politikere, erhvervsfolk og intellektuelle. Faktisk har Kina på mange måder overtaget den rolle, som Japan blev tildelt op igennem 1980'erne: som det land, mange amerikanske skribenter forudser på sigt kan overtage USA's dominans, i hvert fald på det økonomiske område.

Hvad der for os europæere er ganske interessant ved denne tendens til at fremhæve Kina, er, at det i høj grad sker på bekostning af USA's traditionelt så tætte allierede, landene i Vesteuropa. Der er flere årsager til dette skift i fokus, hvoriblandt den aktuelle krise i Mellemøsten selvsagt spiller en central rolle. På begge sider af Atlanten har der som bekendt været talt meget om, at uenigheden om Irak markerede et afgørende brud i forholdet mellem USA og Vesteuropa. Det er således en afgørende pointe i Robert Kagan's meget omtalte essay *Power and Weakness*¹ at tidligere tiders så stærke transatlantiske

fællesskab ikke længere findes, og at vi derfor fremover må forvente at se USA og Vesteuropa ikke blot som partnere, men også som rivaler i det storpolitiske spil.

Kagans formulering om, at europæerne er fra Venus og amerikanerne fra Mars er efterhånden så velkendt – eller tyndslidt – at den ikke behøver nærmere gengivelse her. Men at de gamle koldkrigsallierede har vidt forskellige opfattelser af, hvor, hvordan og hvornår militær magt bør anvendes kan ingen længere være i tvivl om. For en neokonservativ skribent som Kagan er europæernes manglende vilje til at udstyre sig med – og handle i kraft af – militær magt blot endnu et eksempel på, hvad der efterhånden ikke så sjældent endda hos amerikanske skribenter bliver omtalt som Europas snarlige exit fra historien.

Ud med Europa

Ifølge Kagan er pointen jo at Europa for fremtiden ikke vil være skueplads for afgørende sikkerhedspolitiske begivenheder eller magtkampe, som regionen var det under den kolde krig. Ej heller ses Europa som det område i verden, hvor der er det største potentiale, hverken militært, økonomisk eller befolkningsmæssigt. Dette kan jo egentlig synes paradoksalt, når man tænker på den europæiske integrationsproces: med den seneste udvidelse er EU's samlede befolkningstal svulme top til mere end 450 millioner – og vi er blevet mere end halvandet gange så mange som amerikanerne. Ikke desto mindre så har opfattelsen af, at Europa er en gammel – meget sat på spidsen – døende verden, der er på vej ud af historien (underforstået: som magtfaktor) vundet mere og mere indpas i den amerikanske politiske diskurs.

På linie med en række amerikanske skribenter fremhæver den engelske historiker Niall Ferguson i stedet for det europæiske ekspansive potentiale den

¹ Siden hen udvidet til bogen "Of Paradise and Power. America and Europe in the New World Order"

stagnation, som præger Europa, ikke blot på det økonomiske område, men også, og i endnu højere grad, når vi ser på befolkningstallene: Europæerne er åbenbart for travlt optaget af at gøre karriere, nyde livet, realisere sig selv osv. til at stifte familie. Det betyder, at der kommer færre og færre nye produktive borgere til verden, mens antallet af ældre og uproduktive borgere bliver større og større. Demografer taler således om, at Europa har nået et "negativt momentum" – dvs. at befolkningstallet faktisk kan forventes at falde. I Tyskland f.eks. forventes befolkningstallet at falde fra det nuværende 82 til 67 millioner i de kommende årtier. I andre vesteuropæiske lande ser det endnu værre ud.² Ser vi samlet på de europæiske befolkninger i forhold til den nuværende tendens, så vil antallet af pensionister være steget fra de i dag 35 for hver hundrede til at blive så højt som 75 for hver 100 borgere i den "gamle" verdensdel.

Den slags fremskrivninger er som regel mere underholdende end egentlige brugbare i analytisk forstand. Hvad der er interessant er måske snarere den måde tallene bliver brugt på, ikke mindst i den amerikanske samfundsdebat. De synes åbenbart at kunne bekræfte forestillingen om en gammel, lidet handlekraftig – alt andet end potent verdensdel, som er på vej ud af historiens centrum og ikke på vej tilbage dertil. Og det er da også klart, at demografien kan blive et problem for de i forvejen trængte europæiske økonomier.³

Det mest oplagte modbillede til Europa bliver i dette perspektiv Kina. Med et enormt befolkningstal på mere end 1.2. milliarder - og med vækstrater i de sidste årtier, som ingen anden større verdensøkonomi kan hamle op med.

Ind med Kina

Angus Maddison, en af verdens førende økonomiske historikere, forudser faktisk, at Kinas økonomi

allerede i 2015 vil have genvundet sin position som verdens største - som den var det i det meste af historien frem til det 19. århundrede. Andre, lidt mere forsigtige økonomer, taler om en kinesisk økonomi i overhalingsbanen omkring 2025 eller endda først om et halvt århundrede, omkring 2050. Men meget få forskere bestrider i dag at den kinesiske økonomi vil kunne overhale den amerikanske – og ingen kan vel finde på at argumentere imod det faktum, at Kina er på vej til at blive lokomotivet i verdensøkonomien.

Kina har allerede verdens sjette største BNP og er det land, der tiltrækker den største investering fra udlandet. Efter at Kina ved årsskiftet blev fuldt medlem af WTO vil samhandlen med den omgivende verden blot vokse endnu hurtigere. De kinesiske arbejdere, som der ikke ligefrem er mangel på og som er billige i arbejdskraft, producerer allerede omkring 90% af al det legetøj, der findes i forretningerne i den vestlige verden i dag. Kina producerer allerede mere stål end konkurrenten USA - en fjerdedel af den samlede verdensproduktion – og flere bærbare computere end noget andet land i verden. Landet er allerede det største marked for mobiltelefoner (omkring en kvart milliard er afsat). Nødvendigjort af den voldsomme industrielle ekspansion, som kineserne oplever, steg olieimporten i Kina med 31% i 2003. Landet har i det sidste tiår alene bygget så mange veje, at de tilsammen ville kunne nå rundt om jorden 16 gange. Peking vil bruge mere end 60 milliarder pund på afholdelsen af de Olympiske Lege i 2008, mere end nogen tidligere vært.

Den kinesiske økonomi har fordoblet sin størrelse hvert sjette år, siden landet indledte en økonomisk reformproces for omkring 20 år siden. Og selvom Kina ikke i de sidste år har kunnet holde helt de samme vækstrater, er der dog ingen udsigt til, at væksten ikke fortsætter. Hvordan vil den omgivende verden indstille sig på Kinas tilbagekomst som verdensøkonomiens #1? Og hvad hvis Kina også bliver en *politisk* sværvægter på den globale scene?

Nogle skribenter ser med begejstring hen mod den hastigt ekspanderende kinesiske økonomi som løsningen på alle de problemer, som har præget den internationale økonomi i de seneste år.

² I Italien, et land med 57.2 millioner indbyggere, der har en gennemsnitlig familiestørrelse på 1.2 barn (det laveste i Europa) og den næstældste befolkning i verden kun overgået af Japan, forventer man omkring 2050 at være nede på omkring 45 millioner – hvoraf en meget stor del vil være uproduktive borgere, som har forladt arbejdsmarkedet. Dette fænomen kaldes også "greying the population". Og det land der forventes at få den største nedgang i befolkningstallet er Rusland, der omkring 2050 vil være nede på kun at have en befolkning på omkring 100 millioner – mod 144 i dag.

³ Især det gamle lokomotiv i den europæiske økonomi - den tyske økonomi - har det som bekendt svært i øjeblikket. Det samme er tilfældet i Frankrig, og generelt ligger vækstraten i de europæiske lande under det globale niveau.

Engagement eller inddæmning?

I den amerikanske politiske debat vækker Kinas udvikling meget forskelligartede følelser til live. Nogle skribenter ser med begejstring hen mod den hastigt ekspanderende kinesiske økonomi som løsningen på alle de problemer, som har præget den internationale økonomi i de seneste år. Udsigten til, at den kinesiske økonomis enorme vækstpotentiale kan blive bedre udnyttet i de kommende år med Kinas indtræden som fuldgyldigt medlem af WTO bliver derfor hilst velkommen. At Kina herefter vil blive en stadig mere integreret del af den globale markedsøkonomi vil ikke blot kunne vitalisere de skrantende vestlige økonomier, men vil samtidig, sådan lyder ræsonnementet, kunne fremme en demokratisk udvikling internt i verdens mest folkerige stat.

Den mest fornuftige udenrigspolitiske strategi overfor Kina synes derfor at være en forsonende, pragmatisk tilnærmelsespolitik, ("a policy of engagement"), der, i hvert fald på kort sigt, forsøger at udglatte gamle uoverensstemmelser og nedtone forskelle i det amerikanske og kinesiske syn på så forkætrede områder som religiøs frihed, demokrati og menneskerettigheder. Fra amerikansk side gjort – eller i hvert fald retfærdiggjort – ud fra den betragtning, at disse i den amerikanske udenrigspolitiske tradition normalt så højt prioriterede værdier vil være bedst tjent med at være skubbet ud på sidelinjen, i det mindste for en stund.

Et noget andet, ikke så positivt syn på Kinas tilbagekomst som storpolitisk aktør har imidlertid også en stor gennemslagskraft i den amerikanske samfundsdebat. I stedet for at fremhæve Kina som løsningen på alle problemer for den amerikanske økonomi – og den vestlige økonomi i det hele taget – fremhæver andre skribenter, at Kina på sigt udgør den største trussel mod USA's fortsatte dominans på den globale scene.

Den ovenfor beskrevne tilnærmelsespolitik bliver af Gertz og hans meningsfæller ofte sammenlignet med den *appeasement*-politik, som de europæiske lande førte overfor Nazi-Tyskland i 1930erne.

Et typisk eksempel på en sådan tankegang findes i den amerikanske journalist Bill Gertz's bog "*The China Threat – How the People's Republic Targets America*", der blev udgivet første gang i 2000, og som siden er kommet i en opdateret paperbackudgave i 2002. Her fremhæver forfatteren at 11. september 2001 og USA's verserende krig mod terror og engagementet i Mellemøsten ikke har ændret ved det faktum, at Kina fortsat er den virkelige trussel mod USA på langt sigt. Hvad vi oplever i øjeblikket kan, ifølge Gertz, højst kaldes en strategisk pause i forholdet mellem USA og Kina.

Den ovenfor beskrevne tilnærmelsespolitik bliver af Gertz og hans meningsfæller ofte bliver sammenlignet med den *appeasement*-politik, som de europæiske lande førte overfor Nazi-Tyskland i 1930erne. I stedet anbefaler de en form for *containment* – inddæmningspolitik. Med andre ord: samme strategi, som USA førte overfor den ideologiske modpart Sovjetunionen under Den kolde Krig. En tilnærmelsespolitik vil blot give kineserne den tid de behøver – og søger at skaffe sig – for at kunne vokse sig stærke nok til at udfordre USA's dominans. I første omgang i Stillehavsområdet, siden hen på verdensplan. I dette trusselscenario ligger således en klar forventning om, at kineserne kynisk udnytter den amerikanske godtroenhed til at supplere den økonomiske styrke med en tilsvarende militær styrke. Kineserne tænker således, sådan lyder ræsonnementet hos Gertz, i et langtidsperspektiv: Hvad man ønsker er tre årtier med en fredelig amerikansk tilnærmelsespolitik over for Kina. Det farlige årti for kineserne kommer mellem 2020 og 2030 – hvor man er blevet så stærk, at USA ikke længere kan ignorere Kinas militær – men endnu ikke er stærk nok til at tage en åben konflikt med USA.

Og ikke nok med at kineserne kynisk forstår at udnytte den amerikanske godtroenhed. Ifølge Gertz så har man fra kinesisk side i de seneste år på raffineret vis forstået at manipulere med den amerikanske politiske debat om Kina. Fx ved at støtte Kina-venlige politiske kræfter og forskningsinitiativer som er pro-kinesiske og ved at lægge pres på politiske institutioner og amerikanske virksomheder - herunder medieindustrien - som har en interesse i at komme ind på det kinesiske marked. Gertz understreger gang på gang i sin bog, at Kina bruger propaganda særdeles effektivt i USA – ikke blot gennem den nyttige idioter, læs: Kina-eksperter – men også gennem de store amerikanske aviser som bl.a. *The New York Times* og *The Washington Post*, der har en stor interesse i at få den kinesiske regerings tilladelse til at operere i Kinas hovedstad Peking. Begge aviser beskyldes for bevidst at

Kinesernes virkelige mål

nedtone negative sider af samfundsudviklingen i Kina til fordel for bløde og harmløse *human interest*-historier, som bl.a. at overvægtige kinesere i stort tal tager til "fat farms" for at smide nogle af de overflødige kilo – noget, som mange amerikanere kan relatere sig til.

Ifølge Gertz har kineserne været så dygtige til at manipulere med opinionsdannelsen i USA – og i en række andre vestlige lande – at man derigennem i høj grad har formået at marginalisere og mistænkeliggøre Kina-kritiske røster i samfundsdebatten. Det ifølge en tidligere (executive) redaktør på *New York Times*, A.M. Rosenthal, i et sådant omfang, at Kina nu udøver en mere gennemgribende og undergravende indflydelse på amerikansk politik end noget andet fremmed diktatur nogensinde har præsteret. Rosenthal retter således en sønderlemmende kritik af politikere, erhvervsliv og det akademiske miljø i USA for at ignorere brud på menneskerettigheder, heriblandt religiøse forfølgelser i Kina, som er sammenlignelige med, hvad vi tidligere har set i Sovjetunionen og i Nazi-Tyskland.

Det røde og det blå hold

At fronterne mellem de to tilgange til Kina er tegnet skarpt op kan der ikke herske tvivl om. Ifølge William Triplett II, en tidligere rådgiver for Senatets Foreign Relations Committee som har skrevet flere bøger om Kina, raser der ligefrem en form for ideologisk krig, når det drejer sig om udformningen af USA's fremtidige Kina-politik. Han skelner mellem et såkaldt "Red Team" og et "Blue Team" - navne, der efterhånden er blevet standardbetegnelser for tilhængere af henholdsvis containment og engagement. Red/Blue-team-terminologien stammer fra strategiske krigsspil, hvor Kina er markeret med de røde brikker, mens USA er markeret ved de blå brikker - en lille detalje, der dog unægtelig siger noget om tonen i Kina-debatten i USA!

Ifølge Triplett, der som Gertz på ingen måde kan beskyldes for at være rød i kanterne, består *Red Team* primært af pro-kinesiske eksperter og politiske rådgivere og embedsmænd i State Department. Mens *Blue Team* derimod er et løst netværk af aktive og forhenværende medlemmer af Kongressen, efterretnings- og militærfolk samt en række skribenter og udenrigspolitiske kommentatorer – bl.a. den i øjeblikket så hotte Robert Kagan! De ser sig låst fast i et ideologisk slagsmål med de pro-kinesiske eksperter på *Red team*.

Man kan måske undre sig over, hvorfor forholdet til Kina kan vække så ophedede følelser i den amerikanske intellektuelle og politiske debat. Nogle vil blot mene, at den her beskrevne ideologiske skyttegravskrig er typisk for den amerikanske politiske kultur som sådan. Der er dog også god grund til at se tilbage i tiden, når vi skal forstå, hvorfor de forskellige Kina-lejre har forskanset sig i så høj en grad, som tilfældet er. Ifølge den amerikanske sociolog og Kina-ekspert med det dansk klingende navn Richard Madsen, må nutidens forskellige Kina-billeder i høj grad forklares med baggrund i religionen. I den amerikanske missionsbevægelse, der i første halvdel af det 19. århundrede var rettet mod Kina, har der været vidt forskellige opfattelser af kinesernes potentiale – og dermed af mulighederne for at kunne opløfte kineserne både økonomisk, politisk og ikke mindst: åndeligt. 'Opløfte' vil som bekendt sige: at gøre dem ligesom os. Og her – undskyld udtrykket – deltes vandene i den amerikanske missionsbevægelse. Nogle amerikanske prædikanter talte med en så velopløst pessimisme, som kun de mest fanatisk troende mennesker er i stand til det, om kinesere, der sad dybt fast i mørket – "sitting in the darkness and the shadow of death". Et folk, der ikke kunne vendes væk fra det onde, fra mørket. Andre prædikanter beskrev derimod omvendt optimistisk Kina som "a field ripe for harvest". Og som Richard Madsen på overbevisende facon beskriver det i "*China and the American Dream*" (1995) har den amerikanske intellektuelle og siden hen også politiske debat haft en klar tendens til at svinge mellem disse to yderpunkter: mellem forestillingen om, at vi ved at gå kineserne i møde kan gøre dem ligesom os (engagement) og modsat forestillingen om, at kineserne er grundlæggende forskellige fra os (altså amerikanerne) og ikke ønsker det samme som os, hvorfor vi gør klogest i at holde styr på dem (containment).

Det blå holds resultater

En aktuel skribent, som på ingen måde nærer nogen illusioner om, at kineserne kan formes i det amerikanske billede, er Robert Kagan. Læser man hans artikler gennem de seneste år om USA's - efter hans opfattelse dybt fejlagtige - Kina-politik, kan man opsummere fire helt grundlæggende fejllantager hos amerikanske politikere:

- 1) At amerikanske og kinesiske interesser helt grundlæggende er overensstemmende, eller at de i hvert fald kan blive det hurtigt.

2) At Kina ønsker at træde ind i det internationale system, som blev skabt af USA og dets allierede efter 2.verdenskrig.

3) At Kinas politiske ledere ønsker at gennemføre en demokratiseringsproces inden for en kort årrække (hvad Kagan ikke anser for sandsynligt inden for de næste 30 til 40 år) og

4) At den kinesiske regering vil lade sig overbevise om, at USA er en ven, der ønsker at hjælpe Kina med at opnå de mål, som landets ledere har sat sig – ikke en fjende, der søger at holde kineserne nede. Det afgørende spørgsmål er og bliver her Taiwan: De kinesiske ledere ønsker Taiwan bragt tilbage som en del af hovedlandet mens amerikanerne holder fast ved deres støtte til skiftende taiwanske regeringer.

Men ifølge Kagan må amerikanske politikere gøre sig klart, at Kina ikke er en status quo-magt – dvs. et land, der er tilfreds hvad med hvad det har. Kina vil vokse sig stærkere og stærkere i de kommende år - og i takt med, at kinesernes (økonomiske) styrke vokser, vil deres politiske og militære ambitioner ligeledes gro.⁴ I stedet for at stryge kineserne over håret må den rigtige politik være en form for containment - og et håndfast amerikansk løfte om at opretholde støtten til Taiwan, ikke mindst i tilfælde af en kinesisk militær aggression mod øen. Der er brug for at forholdet mellem USA og Kina gennemgår en fase lig den, vi så i 1980erne mellem USA og Sovjetunionen, hvor Reagan skruede bissen på overfor den ideologiske modpart. Kun igennem en hård, magtbaseret konfrontationspolitik, hvor USA gør det klart overfor kineserne, hvad man vil og ikke vil acceptere, kan USA's interesser varetages bedst muligt. Appeasement-politikere og de naive og godtroende Kina-eksperter i den røde lejr formår kun at forplumre den amerikanske udenrigspolitik.

Kagan går ikke så langt som at kalde eksperterne i *The Red Team* deciderede landsforrædere, men det er faktisk ikke langt fra, hvad man kan se hos en endnu mere veloplagt trussel-skrivent som en Bill Gertz – og også hos William Triplett. Ifølge Gertz og Triplett er *Red Team's* indsats for at knytte USA og Kina tættere sammen at betragte som en direkte undergravende virksomhed, der er dybt skadelig for USA's interesser. Gertz opremser i sin bog navnene på en række prominente – røde – Kina-

eksperter og embedsmænd, der med deres aktiviteter har bedrevet en direkte landskadelig adfærd. Ved 1) at nedtone kritikken af massakren på Den Himmelske Freds Plads i 1989, 2) at arbejde for at den amerikanske militære støtte til Taiwan bliver kraftigt reduceret, 3) at koordinere programmer, der har til formål at hjælpe kinesiske militærfolk med at besøge USA og 4) i det hele taget at forsøge at nedtone omfanget af og faren ved Kinas militære oprustning.

Når man læser de to skribenter – og diverse artikler om Kina fra Robert Kagan – er det svært ikke at føle sig hensat til 1950ernes kommunist-forskrækkede koldkrigsmiljø.

Når man læser de to skribenter – og diverse artikler om Kina fra Robert Kagan – er det svært ikke at føle sig hensat til 1950ernes kommunistforskrækkede koldkrigsmiljø. Det er imidlertid en væsentlig pointe, at de to forfattere – og deres meningsfæller i *The Blue Team* - ikke blot kan reduceres til paranoide, marginaliserede kræfter i det amerikanske politiske liv, men at netværket faktisk har haft en betydelig indflydelse på amerikansk Kina-politik i de senere år. Som de to journalister Robert Kaiser og Steve Mufson har klargjort det i en længere artikel i *The Washington Post*, har *The Blue Team* formået at få knyttet væsentlige tilføjelser til love i Kongressen. Man har formået at begrænse omfanget af det militære samarbejde mellem USA og Kina; at tvinge Pentagon til at rapportere i detaljer til Kongressen om udviklingen i det militære styrkeforhold mellem Kina og Taiwan; at presse State Department til at anlægge en hårdere tone overfor Kina i flere sager om overtrædelse af menneskerettigheder og religiøs forfølgelse. Enkelte *blue teamers* – nok de mest ekstreme af slagsen – har formået at sprede en frygt for øget kinesisk indflydelse i USA's egen baghave – Latinamerika. Dette skyldes, at den panamanske regering har valgt et kinesisk firma med base i (Hong Kong) til at varetage "shipping facilities" i kanalen. Enten *blue teamers* eller deres ideologiske allierede har chikaneret Kinas største oliefirma og vanskeliggjort dets forsøg på at sælge aktier på børsen i New York. Medlemmer af the Blue Team har været aktive i processen med at udforme og gennemføre *The Taiwan Security Enhancement Act*, der har til formål at styrke USA's militære bånd med Taiwan. Og Blue Teamers har - gennem lobbyvirksomhed – formået at få oprettet en komité, der i fremtiden skal overvåge

⁴ Hvad der ofte – også af Kagan – er blevet kaldt "The Wilhelm in Germany analogy".

Kinas militære udvikling. Alt i alt en ikke uvæsentlig indflydelse på den amerikanske politik.

Bush: fra blå til rød?

Èt er selvfølgelig hvordan forskellige politiske ideologiske fraktioner i det amerikanske politiske liv ønsker, at relationerne til Kina skal varetages. Men hvordan ser det så rent faktisk ud med forholdet mellem verdens mest magtfulde og verdens mest folkerige stat? Hvilket af de to teams har haft den største indflydelse i de seneste år - og hvilket team har udsigt til at løbe af med sejren, når den amerikanske Kina-politik skal formuleres fremover?

Som den måske mest typiske repræsentant for en red team-politik (handelsorienteret og pragmatisk) fremhæves som regel Bill Clinton – der var ingen udsigt til at John Kerry, hvis han havde vundet, ville have bevæget sig væk fra den afstukne kurs. Både nyligt afdøde Ronald Reagan og faderen George Bush førte en mere hård tone: sidstnævnte kunne vanskeligt slippe af sted med andet, da de dramatiske begivenheder på Den Himmelske Fredsplads i 1989 blev transmitteret direkte hjem til de amerikanske dagligstuer af CNN kort inde i hans præsidentperiode.

George W. Bush Jr. har fulgt sine republikanske forgængeres mere hårde tone – eller forsøgte i hvert fald i starten af sin periode. For ét er som bekendt udenrigspolitisk retorik, noget ganske andet hvad der ender med at blive faktisk ført udenrigspolitik. Den første Bush vendte således snart tilbage til en pragmatisk, handelsorienteret – om man vil – *tilnærmelsespolitik*. Og som en af de mest indsigtfulde amerikanske Kina-eksperter, James Mann gør det klart⁵ har der faktisk været en høj grad af kontinuitet i amerikansk Kina-politik lige siden Nixon ”åbnede” Kina for amerikanerne i 1972. I hvert fald når vi taler om centrum i det politiske liv i USA. Skiftende amerikanske præsidenter har, især i starten af deres periode(r)) forsøgt sig som ”hardlinere” - men er, når det kommer til stykket, endt med at føre den ovenfor beskrevne pragmatisk politik. Altså en faktisk ført politik, der ligger langt fra, hvad *The Blue Team* har arbejdet for i og omkring Kongressen.

Skiftende amerikanske præsidenter har, især i starten af deres periode(r)) forsøgt sig som ”hardlinere” - men er, når det kommer til stykket, endt med at føre den ovenfor beskrevne pragmatisk politik.

Det seneste eksempel på dette mønster i amerikansk Kina-politik er, som den århusianske sinolog Clemens Stubbe Østergaard sidste år var inde på i RÆSON (23.04.04), den siddende præsident. Bush er omgivet af neokonservative politikere og rådgivere, (CSØ nævner vicepræsident Dick Cheney og Aron L. Friedberg) der ved indgangen til det ny årtusind var ivrige efter at erstatte den gamle ideologiske modstander Sovjetunionen med Kina. Læser man flere af Friedbergs artikler er der faktisk tale om en typisk *blue team*-opfattelse. Men terrorangrebet 11. september bevirkede at fokus bevægede sig væk fra den vågnende kæmpe i Kina mod Mellemøsten, mod Afghanistan, mod Irak, Saddam Hussein og den internationale terrorisme. Og her vil den amerikanske udenrigspolitik givetvis være travlt optaget i en rum tid endnu.

Men terrorangrebet 11. september har gjort mere end blot at skubbe Kina-truslen længere ned på listen over de mest presserende udenrigspolitiske problemer hos Bush-administrationen. Som CSØ er inde på har forholdet mellem USA og Kina måske ikke fremstået mere rosenrødt siden 1979 (året, der markerede den egentlige åbning af Kina). Kinas støtte til USA umiddelbart efter den 11. september og den fælles interesse i at holde Nordkorea nede er væsentlige årsager hertil. Hertil kommer jo så den måske altoverskyggende økonomiske interesse i at få foden inden for på det enorme kinesiske marked efter landets fuldgyldige medlemskab af WTO: endnu har landene i EU faktisk en større samhandel med Kina end, hvad USA kan præstere.

I øjeblikket ser det med andre ord ud til, at den pragmatisk Red Team tilgang til Kina har fortrængt den mere aggressive kurs, som Blue Team tilhængere har argumenteret for. Den amerikanske Kina-politik er dog fortsat præget af disse grundlæggende ideologiske modsætninger. Modsætninger, som ikke blot findes mellem de to store partier, men også inden for hvert enkelt parti og i inderkredsen omkring den nuværende præsident Bush. Hvor nogle af topfolkene her måske har bevæget sig væk fra den tidligere hardlinerretorik over for Kina, fortsætter politiske topfolk som den nyudnævnte direktør for CIA Porter Goss og forsvarsminister Donald Rumsfeld med at fremhæve

⁵ I bogen *About Face – A History of America’s Curious Relationship With China, From Nixon to Clinton* (1998)

Kina som en direkte trussel mod USA's strategiske interesser.

Som den amerikanske politiske analytiker Conn Hallinan beskriver i den tankevækkende artikel *Cornering the Dragon* (bragt den 23. februar 2005 i tidsskriftet *Counterpunch*) har både Goss og Rumsfeld fremhævet, at den igangværende modernisering af den kinesiske hær og flåde udgør en klar trussel mod USA. Rumsfeld går endda så langt som til at advare om, at den kinesiske flåde i løbet af et årti vil kunne vokse sig større end den amerikanske.

Synspunkterne hos både Goss og Rumsfeld illustrerer flere væsentlige pointer i relation til den amerikanske Kina-politik. Først og fremmest vidner udtalelserne om, at selvom Kina måske nok er blevet trængt i baggrunden af de aktuelle problemer i Mellemøsten, så indtager landet fortsat en særdeles vigtig rolle i den overordnede amerikanske udenrigspolitik.

For det andet illustrerer udtalelserne hos Goss og Rumsfeld, at containment-tankegangen ikke er helt fortrængt. Således ser Hallinan udtalelserne som et tegn på, at hardlinerkursen fra den gamle "China lobby" igen er på vej til at vinde afgørende fodfæste inden for det republikanske parti. Om han vil få ret i denne analyse, vil tiden vise.

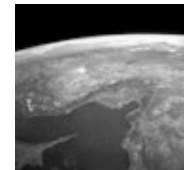
Udtalelserne illustrerer for det tredje, at opfattelsen af Kina som en trussel langt fra kan reduceres til at være forestillinger hos lettere paranoide skribenter som Gertz og Kagan. Trusselopfattelsen findes på policy-niveauet, dvs. i de kredse, som beslutter, hvordan USA's faktiske politik over for Kina skal udformes. Den øgede dialog og økonomiske samhandel med Kina forhindrer således ikke USA i samtidig at oprette en lang række militære baser tæt op ad Kinas grænser. En strategi, som ifølge Hallinan går ud på at inddæmme Kina (eller som det formuleres i artiklen: at trænge dragen op i hjørnet).

Alt i alt må man konkludere, at "slaget" mellem de to helt grundlæggende forskellige tilgange til Kina vel ikke er helt forbi. Som ved ethvert udenrigspolitisk spørgsmål i et så stort land som USA – med et så komplekst og modsætningsfuldt politisk system – kan vi nok forvente, at begge opfattelser fortsat vil spille med bag kulisserne og derved også fortsat vil forsøge at trække den amerikanske Kina-politik i forskellige retninger.

Fælles interesser?

Spørgsmålet, der skiller vandene i den amerikanske politiske debat er, hvor holdbar den nye sino-amerikanske romance vil vise sig at være. *Red Team*-eksperter og politiske rådgivere vil argumentere for, at de nye strategiske forhold efter den 11. september og den stadig højere grad af økonomisk og kulturel samkvem mellem Kina og USA/den samlede vestlige verden vil føre til et stadig mere stabilt og bæredygtigt samarbejde. Mellem stater, der, når det kommer til stykket, har fælles interesser. Medlemmer af *The Blue Team* vil derimod argumentere for, at romancen vil vise sig kortvarig – fordi Kina fortsat er den største trussel mod USA's dominans i verden, og det, vi oplever i øjeblikket, blot er at betragte som en strategisk pause. Deres pointe er – som bl.a. Robert Kagan gang på gang har understreget det - at de to lande ikke har fælles interesser. At Kina ikke ønsker hvad amerikanske politikere gerne vil tro. At kineserne blot venter på, at den kinesiske økonomi – og herefter det kinesiske militær - bliver stærkt nok til at man kan matche den amerikanske dominans.

En konflikt skal der i hvert nok komme på et eller andet tidspunkt. Foreløbig er der dog ingen grund til bekymring. Selv de mest Kina-kritiske *Blue Teamers* forventer først en konflikt omkring 2015 eller endda senere, så der er lidt tid endnu inden verdens mest magtfulde og verdens mest folkerige stat brager sammen. Man kan selvfølgelig også bare håbe, at kineserne lærer at sætte så stor pris på Coca-Cola, Levis, McDonalds og *fat farms*, at de slet ikke finder det umagen værd.

Peder Hofmansen Fihl (f.1973) er uddannet historiker fra Århus Universitet. Han har undervist i amerikansk historie i flere år på bl.a. Rødding Højskole og Århus Universitet og er for øjeblikket tilknyttet det Færøske Universitet i Thorshavn som ekstern lektor. Han har skrevet flere artikler om amerikansk udenrigspolitik og skal redigere et dobbeltnummer i Den Jyske Historiker om USA's rolle i det 20. århundrede.

Litteratur (artikler ikke medtaget):

Bernstein, Richard, og Munro, Ross H.: *The Coming Conflict with China*, 1998 | **Gertz, Bill:** *The China Threat – how the People's Republic Targets America*, 2000 | **Kardy, Nicholas R.:** *Integrating China into Global Economy*, 2002 | **Mann, James:** *About Face – a History of America's Curious Relationship with China, from Nixon to Clinton*, 2000 | **Suettinger, Robert L.:** *Beyond Tiananmen*, 2003